

Täysistunto

Torstai 24.2.2022 klo 16.00—18.53

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 19/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Lindén.

Keskustelu

17.24 **Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äskeisen asian esittelyn hoidin vähän lyhyen kaavan mukaan ja nyt pikkuisen perusteellisemmin.

Tässähän on nyt kyseessä esitys, jossa on tarkoituksena tehdä sosiaali- ja terveydenhuollon ja opetustoimen lakeihin sote-uudistuksesta johtuvia muutoksia. Opiskeluhuolto on palvelujen yhdyspinnalla toimiva kokonaisuus, jonka piirissä on yli miljoona oppilasta ja opiskelijaa. Tämän esityksen tavoitteena on varmistaa kunnan, muiden koulutuksen järjestäjien sekä hyvinvointialueen välinen suunnitelmallinen yhteistyö tässä kaikki lapset ja nuoret tavoittavassa toiminnassa, kun sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle.

Esityksessä ehdotetaan, että hyvinvointialueilla olisi velvollisuus muodostaa alueensa kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä, joka käsitelisi koulutuksen järjestäjien sekä hyvinvointialueen välisiä yhteistyökysymyksiä ja seuraisi opiskeluhoitopalvelujen toteutumista. Ryhmän tehtävänä olisi myös valmistella alueellinen suunnitelma opiskeluhoitopalvelujen toteuttamiseksi. Suunnitelmassa hyödynnettäisiin oppilaitoskohtaisia tietoja opiskeluhuollon kokonaistarpeesta.

Suunnitelman laadinnan prosessi on tärkeä. Se tuo jo eri tahot yhteen. Mutta vielä tärkeämpää on lopputuote eli suunnitelma ja ennen kaikkea sen hyödyntäminen. Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma toimisi työvälineenä, jonka avulla koulutuksen järjestäjien näkemykset opiskeluhoitopalvelujen tarpeesta tulisivat näkyviksi. Siihen kirjattaisiin muun muassa suunnitelma henkilöstövoimavaroista sekä niiden kohdentamisesta alueen oppilaitoksissa. Suunnitelmassa sovittaisiin myös, kuinka opiskeluhuollon toteutumista seurataan ja arvioidaan muun muassa opiskeluhuollon alueellisessa yhteistyöryhmässä. Hallitus esittää, että alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma hyväksyttäisiin aluevaltuustossa ja se sidottaisiin hyvinvointialueen strategia- ja taloussuunnitteluprosessiin osana lastensuojelu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2022 vp

lain mukaista lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Tämä olisi tärkeää opiskeluhoitoluontopalvelujen aseman varmistamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä.

Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain muutosehdotusten tarkoituksena on varmistaa riittävä yhteistyö Kelan, YTHS:n sekä korkeakoulujen ja opiskelijoiden välillä opiskeluterveydenhuollon palveluja järjestettäessä ja tuottaessa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sisältää myös parannusehdotuksia oppilaiden ja opiskelijoiden avun ja tuen saantiin oppilaitosympäristössä. Esityksessä ehdotetaan, että oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvalla olisi velvoite ottaa viipymättä yhteyttä opiskeluhoitoluonnon henkilöstöön ja antaa salassapidon estämättä tuen tarpeen arvioimiseksi tarpeelliset tiedot silloin, kun hän arvioi oppilaan ja opiskelijan tarvitsevan opiskeluhoitoluonnon palveluja. Yhteydenottomahdollisuus laajenisi siten kuraattorien ja psykologien lisäksi myös koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon. Uudistus olisi tärkeä oppilaiden ja opiskelijoiden oikea-aikaisen avun ja tuen saannin kannalta.

Opiskelijoiden palveluiden saantia varmistaisi myös uusi opiskeluhoitoluonnon palveluja koskeva säännös, jolla turvattaisiin kuraattori- ja psykologipalvelujen lisäksi myös kouluterveydenhuollon ja soveltuvin osin opiskeluterveydenhuollonkin lähipalveluperiaate lain tasoisesti. Tämä turvaisi sen, että kaikki opiskeluhoitoluonnon palvelut järjestettäisiin jatkossakin kouluissa tai oppilaitoksissa tai niiden välittömässä läheisyydessä. Opiskeluterveydenhuollon palvelut voitaisiin kuitenkin järjestää myös muussa opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä silloin, kun se on opiskelijoiden edun mukaista. Tällöinkin palveluiden tulisi olla opiskelijoiden helposti saavutettavissa.

Yhtenä hallituksen esityksen tavoitteena on edistää oppilaiden ja opiskelijoiden yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa. Tätä varten esityksessä tarkennetaan yksilökohtaisen opiskeluhoitoluonnon kirjaamista, rekisterinpitoa sekä tietojen luovuttamista koskevaa sääntelyä. Tavoitteena on, että tiedonsiirto toimisi tarkoituksenmukaisesti eikä se vaikeuttaisi oppilaan tai opiskelijan avunsaantia. Hallituksen esityksessä ehdotetaan siirtymäaikaa kuraattorien ja psykologien laatimien potilas- ja asiakasasiakirjojen valtakunnalliseen arkistointipalveluun tallentamiselle. Tällä pyritään antamaan riittävästi valmistelu-aikaa asiakasasiakirjojen tietorakenteiden ja tietojärjestelmien muutoksiin sekä uusien kirjaamiskäytäntöjen koulutukseen ja käyttöönottoon.

Arvoisa puhemies! Esityksen tarkoituksena on varmistaa, että koulutuksen järjestäjien sekä hyvinvointialueiden yhteistyörakenteet ja -käytännöt ovat riittäviä, toimivia ja selkeitä, jotta jokaisen koulu- ja oppilaitosyhteisön sekä jokaisen oppilaan ja opiskelijan hyvinvointi ja terveys voitaisiin turvata parhaalla mahdollisella tavalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Berg.

17.30 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Tämäkin käsittelyssä oleva hallituksen esitys liittyy sote-uudistukseen, niin kuin ministeri tuossa hyvin avasi asiaa. Esityksessä oppilas- ja opiskelijahuoltolain sekä terveydenhuoltolain eräitä säännöksiä täsmennettäisiin vastamaan uudistusta. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään varmistamaan kunnan, muiden koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö opiskelijahuollossa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys vastaa sivistysvaliokunnan sote-uudistuksen lausunnossaan esiin nostamiin sekä aluevaalien alla keskustelussa toistuneisiin huoliin opiskeluterveydenhuollosta varmistamalla tiiviin, suunnitelmallisen yhteistyön hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välillä sekä vaatimalla yhtenäisen suunnitelman alueen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2022 vp

opiskelijahuoltoon. Esitetyt lakimuutokset myös vahvistavat kuntien ja oppilaitosten välistä yhdenvertaisuutta. Esitys vahvistaisi oppilaiden ja opiskelijoiden mahdollisuutta saada tarvitsemiaan palveluita oikea-aikaisesti ehkäisten suurempia ongelmia sekä lisää oppilaiden ja opiskelijoiden yhdenvertaisuutta vähentäen kuntien ja oppilaitosten välisiä eroja palveluissa.

Arvoisa puhemies! Kyseessä on siis tärkeä ja kannatettava esitys sekä sote-uudistuksen onnistumisen varmistamiseksi että myös opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen Mikko, olkaa hyvä.

17.31 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille lakiesityksen selkeästä esittelystä. Sosiaali- ja terveystieteiden järjestämisen vastuu siirtyy kunnilta uusille hyvinvointialueille ensi vuoden alussa. Käsittelemme nyt hallituksen muutosesitystä oppilas- ja opiskelijahuoltolain sekä terveydenhuoltolain säännöksiin, joita täsmennetään vastaamaan tätä tärkeää sote-uudistusta. Kuten ministeri Lindén totesi, asia koskee yli miljoonaa lasta ja nuorta, eli uudistus on merkittävä — se koskee lasten ja nuorten hyvinvointia. Muutos varmistaa kunnan muiden koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen välistä yhteistyötä lasten ja nuorten tukemisessa opiskeluhuollossa. Tänä järkyttävänä päivänä, kun Venäjä on hyökännyt Ukrainaan, nousee selkeästi esille tarve saada lapsille ja nuorille varhaista tukea myös epävakaiden olojen keskellä.

Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten tukeminen on aina yhteistä työtä, se on monialaista yhteistyötä. Uudistuksen mukaan hyvinvointialueilla on velvollisuus muodostaa alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä. Ryhmässä olisi alueen koulutuksen järjestäjien, alaikäisten vanhempien tai huoltajien sekä opiskelijoiden edustus — myös nuoria on hyvä kuulla. Ryhmä valmistelee aluevaltuustolle alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman ja seuraa sen toteutumista. On tarpeen seurata, että opiskelijahuoltopalvelut toimivat yhteistyössä opetustoimen, sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden ja muiden lasten ja nuorten parissa toimivien kanssa. On katsottava isompaa yhteistyön kuvaa.

Meidän on huolehdittava siitä, että hyvinvointialueen ja oppilaitosten yhteistyö toimii sujuvasti opiskelijahuollon osalta. Tämän edistäminen on osaltaan alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän tehtävä. Lisäksi koulutuksen järjestäjillä tulee olla oma opiskelijahuoltosuunnitelmansa. Se on sisällöllisesti samankaltainen kuin voimassa olevan lain mukainen oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelma, eli tähän ei tule muutosta. Lausuntopalautteessa oltiin sitä mieltä, että alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä lisää yhdenvertaista opiskeluhuoltoa ja yhtenäistää toimintatapoja. Pidän tätä tärkeänä — hyviä käytäntöjä kannattaa levittää. Lausunnoissa huomioitiin, että tehtävien ja työnjaon selkeyteen tulee kiinnittää huomiota. Olen samaa mieltä. Suurin osa lausunnonantajista oli sitä mieltä, että hyvinvointialueen tulee olla vastuussa yhteistyöryhmän muodostamisesta.

Kaiken kaikkiaan esitetyt opiskeluhuoltosuunnitelmat saivat kannatusta lausunnonantajien keskuudessa. Yleisenä huolena kuitenkin nousi esiin, miten päällekkäisyyksiltä eri suunnitelmien välillä voidaan välttyä. Suunnitelmien keskinäiseen suhteeseen toivotaankin selkeytystä. Kysynkin ministeriltä: miten suunnitelmien päällekkäisyys voidaan välttää?

Arvoisa puhemies! Lähikouluperiaate on ollut suomalaisille tärkeä jo vuosikymmenten ajan. Jokaisella lapsella on oikeus mahdollisimman lähellä olevaan kouluun. Tulokset ovat puhuneet puolestaan. Myös opiskeluhuoltopalveluissa lähipalveluperiaate on tärkeä. Tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2022 vp

män hallituksen esityksen mukaan periaate kirjataan terveydenhuoltolakiin. Psykologit ja kuraattorit ovat yhä tavoitettavissa koulun tiloissa tai ainakin lähellä. Tämä on erittäin tärkeää ongelmien ennaltaehkäisyn ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteutumiseksi. Tämä sama periaate on perusteltua turvata myös muihin palveluihin, jotta opiskelijat saavat ne riittävän ajoissa. Esityksen mukaan psykologien ja kuraattorien lisäksi myös muilla koulun ja opiskeluterveydenhuollon ammattihenkilöillä on velvollisuus ja mahdollisuus ottaa yhteyttä opiskeluhoiltoon. Tämä turvaa sen, että opiskelijat saavat aiempaa paremmin oikea-aikaista apua. Varhainen tuki on tehokkainta.

Arvoisa puhemies! Esityksessä kiinnitetään huomiota myös henkilötietojen suojaan. Uudistuksen kokonaiskustannukset eivät ole järin suuret. Arvion mukaan valtiolle se maksaa 330 000 euroa, kuntasektorille saman verran ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle 80 000 euroa. Järkevästi toteutettuna uudistuksessa saavutettu hyöty on merkittävä, kun opiskeluhoiltoa kehitetään oppilasta ja opiskelijaa palvelemaan suuntaan. Pidetään jokaisesta lapsesta ja nuoresta hyvää huolta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

17.38 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa puhemies! Monen lapsen ja nuoren tilanne on tällä hetkellä hälyttävä. Me olemme huomanneet, kuinka mielenterveysongelmat ovat yleistyneet, ja pandemiatilanne ei ole sitä helpottanut millään tavalla. Meidän on kyettävä ratkaisemaan vihdoin se, miten meillä tulevaisuudessa on hyvinvointia aikuisia, miten me huolehdimme meidän lapsista ja nuorista. Oppilashuollon siirtyminen hyvinvointialueille tarjoaa meille tärkeän tarkistuspisteen. Nyt onkin olennaista myöntää, että tällä nykyisellä hetkellä emme ihan ole onnistuneet kaikista nuorista ja lapsista ottamaan koppia, mutta tässä on suuri mahdollisuus siihen, että tulevassa järjestelmässä pystytään.

Oppilashuoltoa ovat vaivanneet tähän mennessä monin tavoin samat ongelmat kuin sote-sektoria. Tekijät ovat vähissä, työntekijöiden kuorma usein kohtuuton, oppilashuollon toimet ovat eristyneet ja vuoropuhelu on ajoittain tahmeaa esimerkiksi erikoissairaanhoidon suuntaan. Kiire ja työkuorma vaikeuttavat myös lasten ja nuorten itsensä kuulemista ja yksilöiden tarpeiden huomioimista. Lopputulos näkyy muun muassa nuorten psykiatrisilla osastoilla, joilla ei riitä paikkoja kaikille tarvitseville tällä hetkellä.

Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten tulevaisuuden kannalta on äärimmäisen tärkeää, että oppilashuollon järjestäminen tapahtuu jatkossa hyvässä yhteistyössä hyvinvointialueen, kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien kesken. Toisin sanoen vuoropuhelun eri toimijoiden välillä olisi nyt kyettävä olemaan saumatonta, jotta niukat työntekijäresurssit saadaan hyödynnettyä. Näen itse, että hyvinvointialueille muodostettava alueellinen yhteistyöryhmä tarjoaa oivia mahdollisuuksia puuttua tilanteeseen.

Hyvinvointialueen kuntien ja koulutuksen järjestäjien lisäksi yhteistyöryhmässä on alikäisten huoltajia sekä opiskelijoiden edustajia, opiskelijahuollon työntekijöiden edustajia sekä tarvittaessa muita yhteistyötahoja. Tämä on oikea suunta. On tärkeää, että tulevissa alueellisissa opiskeluhoilto suunnitelmissa on yhdessä laaditut kunnianhimoiset tavoitteet mutta myös riittävät mittarit tavoitteiden saavuttamiseksi ja seuraamiseksi. Tavoitteiden sekä mittarien laadinnassa on tärkeää osallistaa myös lapsia ja nuoria. Tämä onkin oivallinen hetki ottaa käyttöön laajamittaisesti lapsivaikutusarviot. — Kiitoksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen Noora, olkaa hyvä.

17.40 Noora Koponen vihr: Arvoisa puhemies! Tämä uudistus koskee niitä kaikkein tärkeimpiä, pieniä ihmisiä, lapsia ja nuoria. Tänään olemme nähneet sen, miten nopeasti maailma voi muuttua yhdessä yössä pelottavaksi, arvaamattomaksi, sellaiseksi, jossa uutisia ja erilaisia asioita, joita on vaikea ymmärtää, tulee läpi joka tuutista, ja ne voivat aiheuttaa ahdistusta ja paha oloa, sellaista, mistä on vaikea puhua kenellekään, joita on vaikea tunnistaa ja joita on vaikea edes hahmottaa. Ennakoimattomat muutokset pelottavat lasta ja nuorta. Maailmassa, omassa elinympäristössä, kodissa tai ihmissuhteissa voi lapsen ja nuoren elämässä tapahtua mietityttäviä asioita milloin tahansa.

Meille on oltava selvää, kuinka me huolehdimme siitä, että lapset, nuoret ja heidän perheensä saavat apua ja tukea silloin, kun sille on tarve. Niissä hetkissä ei ole varaa miettiä sitä, kenen vastuulle avun ja tuen tarjoaminen kuuluu. Tukea tarvitsevat perheet ovat aina yhtä kuin tukea tarvitseva lapsi tai nuori ja toisin päin, ja tämä kokonaisuus on myös huomioitava, kun oppilas- ja opiskeluhuollosta puhutaan. Henkilötietojen suojaaminen on niin ikään olennainen osa sitä, että näiden palveluiden ja kriittisten ja herkkien palveluiden piiriin uskalletaan hakeutua, ja on tärkeää, että siihen kiinnitetään huomiota.

Oppilas- ja opiskeluhuollon toimivuus tulee turvata hyvinvointialueiden ja kuntien välillä. Lasten ja nuorten hyvinvointi ja tulevaisuus tulee turvata kaikissa tilanteissa, erityisesti tänään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

17.42 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että oppilas- ja opiskelija-huoltolakia nyt selkiytetään. Ihan konkreettisesti halusin tuoda esiin vaikka Tampereelta meidän YTHS:mme tilanteen. Katsoin, että olin saanut yhdeltä korkeakouluopiskelijalta just sähköpostia, jossa hän kertoo, että ennen kuin ammattikorkeakouluopiskelijat otettiin mukaan, jonotusaika Tampereella oli sellaiset 2—3 kuukautta. Nyt hän on tässä usean viikon aikana yrittänyt saada YTHS:lle aikaa ja kärkkynyt Self-palvelussa. Hän sanoi, että vasta toukokuulle avautuu mahdollisuus hakea, eli hänen viestinsä on, että käytännössä ei saa aikoja YTHS:lle.

Sinäällään tämä on huono kehitys, koska muistan, että esimerkiksi omana opiskeluaikani käytiin paljon palveluita ja silloin nämä palvelut olivat paremmassa tilanteessa. Kiinnittäisin huomiota siihen, että tähän kehitykseen pitää kiinnittää huomiota. Tässä selvästi on hoitotakuu ja meidän hallituksemme tavoite, mutta ehkä tämä YTHS:n tilanne kaipaa selkiyttämistä, ja sen takia tämäkin esitys on tarpeen.

Toinen huomio, minkä tämä opiskelijakin tuo liittyen tähän YTHS:ään, kun puhutaan yhdenvertaisuudesta: Hän kertoo, että YTHS-maksu on kuitenkin jo 35 euroa per lukukausimaksu eli 70 euroa vuodessa, ja sekin on pienituloiselle iso raha. Tietysti varmasti jatkokehittämissä pitää myös pohtia, miten tätä yhdenmukaistetaan perusterveydenhuollon maksun kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2022 vp

17.44 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tämän hallituksen esityksen esittelystä. Me alamme ja itse asiassa olemme jo hieman ennakoivasti aloittaneet myöskin sivistysvaliokunnassa tekemään lausuntoa tästä asiasta.

Kokoomushan on koko sote-uudistuksen käsittelyn ajan kantanut huolta opiskeluhuollon palveluiden siirtämisestä hyvinvointialueille. Asiantuntijat ovat todenneet, että uhkana on, että palvelut eriytyvät lasten ja nuorten arjesta, ja tähän viittasi myös sivistysvaliokunnan aikoinaan tekemä lausunto sote-uudistuksesta sosiaali- ja terveysvaliokunnalle. Siksi on nyt oikein hyvä, että tämä niin sanottu muutospaketti meillä on nyt täällä käsitteillä, ja me todella tarkkaan sitä sivistysvaliokunnassa sitten katsomme.

Tämän esityksen tavoite yhteistyön varmistamisesta on erittäin kannatettava. Erityisesti sote-uudistuksen toimeenpanon alkuvaiheessa on seurattava tarkasti, miten opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja palveluiden saatavuus toteutuu. Tarvittaessa on sitten tehtävä muitakin korjausliikkeitä, jos tällaisia hankaluuksia tulee — mitä uhkakuvia on esitetty — ja tarvittaessa on sitten harkittava järjestämisvelvollisuuden siirtämistä takaisin kunnille, jos siltä näyttää.

On hyvä, että tässä esityksessä muutettiin lausuntokierroksen myötä valtakunnallista ohjausvastuuta koskeva esitys siten, että Opetushallitus vastaa jatkossakin opiskeluhuollon valtakunnallisesta ohjauksesta, koska tämä on tapa varmistaa, että kokonaisuudessa ymmärretään koulujen ja oppilaitosten arki.

Kokoomus on jo aiemmin esittänyt, että oppilas- ja opiskelijahuolto olisi uudistettava kokonaisuudessaan. Tämän uudistuksen tavoitteena olisi oltava se, että oppilas- ja opiskelijahuolto tukee varhaista ongelmiin puuttumista, ja painopisteen tulisi olla ennen kaikkea ennaltaehkäisyssä.

Olin aikoinansa Seinäjoen ammattikorkeakoulun vararehtori, ja käynnistimme siellä nimenomaan tällaisen moniammatillisen opiskeluhuoltoryhmän. Meillä oli siinä mukana opiskelijajärjestö, meillä oli terveydenhuolto, meillä oli mukana kaupunki, ja siellä edelleen toimii tämä. Kannatan erityisesti tällaista monisektoraalista opiskeluhuoltoa, oppilas- ja opiskelijahuoltoa, jossa on todella monia asiantuntijoita, koska usein opiskelijan ongelmat ovat aika monimutkaisia ja kompleksisia. Ne ovat monesti ongelmavyhtejä: vaikka ongelma ehkä ilmenee pääsärkynä, niin se ei ole pelkästensä se, vaan se voi taustaltaan olla lakin vaikka mitä. Siitä syystä kannatan lämpimästi, että tällaista moniammatillista ja ennalta ehkäisevää opiskeluhuoltoa tuetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

17.46 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Myös meille perussuomalaisille on tämän sote-uudistuksen keskiössä ollut äärettömän tärkeää, että oppilas- ja opiskeluhuolto säilyy laadukkaana ja hyvänä ja palvelut turvataan heille, jotka näitä palveluja kipeimmin tarvitsevat. Tämän hallituksen esityksen yhtenä tarkoituksena ovat terveydenhuoltolakiin lisättäväksi tehtävät säännökset opiskeluhuoltopalveluista, joissa me muun ohella turvataisiin opiskeluhuoltopalveluihin tällainen niin sanottu lähipalveluperiaate, ja tämä jos mikä on tärkeää. Me perussuomalaiset olemme koko sote-uudistuksen ajan puhuneet lähipalvelulaista ja siitä, että palvelujen on oltava erittäin lähellä asiakasta.

Olemme eläneet todella kovia aikoja. Ensin on ollut tämä syvä koronakriisi, ja monet lapset ja nuoret ovat kärsineet tämän kriisin vaikutuksesta ja tarvitsevat palveluja. Muun muassa mielenterveyspalvelut ovat kovassa kysynnässä, mutta niitä ei tahdo millään saa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2022 vp

da. Kysyisinkin teiltä, ministeri: Miten turvaatte palvelujen saatavuuden jatkossa, kuin myös koulukuraattoreiden ja psykologiensa saatavuuden? Koulutetaanko heitä kenties lisää, koska heistähän on aivan huutava pula, kuin myös kaikista muistakin ammattiosaajista? Terveystenhoitaja ei ole aina siellä koulussa paikalla. Miten turvataan, että oppilaat pääsevät näihin palveluihin?

Tässä laissa on myös maininta, että ”palvelujen saantia parannettaisiin laajentamalla oppilaitoksen henkilöstön yhteydenottomahdollisuus kaikkiin opiskeluhoitopalveluihin”. Kysyisin vielä: keitä kaikkia tämä oppilaitoksen henkilöstö pitää sisällään, ja ketkä kaikki mahdollisesti voivat puuttua, kun näkevät sen nuoren hädän?

Sitten vielä tästä opiskeluterveydenhuollon maksusta, mikä nyt on suhteellisen uusi asia. Siitä on tullut paljon palautetta, että opiskelijat eivät välttämättä sitä löydä, kun se sinne itse pitäisi huolehtia. Aiotteko jotenkin parantaa tätä, ettei tulisi opiskelijoille näitä karhu-kirjeitä, jos jää lukukausimaksu opiskelijaterveydenhuollon osalta maksamatta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

17.49 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Tuossa äsken tuo kolmeminuuttinen loppui niin nopsasti, että kysyn vielä liittyen nyt näihin masennus- ja mielenterveysongelmiin, joita nuorilla ja jopa lapsilla pakkaa olemaan. On arvioitu, että noin 20 prosentilla on mielenterveysongelmia, ja ne ilmenevät tietysti hyvin monella eri tavalla. Meille tulee sivistysvaliokuntaan aika paljon yhteydenottoja. Varsinkin meille sivistysvaliokunnan jäsenille, allekirjoittaneellekin, tulee paljon. Niitä tulee vanhemmilta ja opiskelijoilta itseltään. Korona on pahentanut tilannetta, yksinäisyys, se, että tällaiset sosiaaliset kontaktit ovat jääneet vähemmälle ja tällainen yhteisöllisyyden tuki on jäänyt vähemmälle. Sitä on tapahtunut nimenomaan, ja tätä ovat monestikin myöskin meidän asiantuntijamme, jotka ovat olleet valiokunnassa, tuoneet esille.

Nyt kysynkin teiltä siitä, arvoisa ministeri, kun on keskusteltu tästä terapiatakuusta ja eräässäkin täysistunnossa te kysyitte ministeri Kiurulta, että nyt kun tulee tämä hoitotakuu, joka nyt on siis lausuntokierroksella, ja te sanoitte itse täällä — siitä on ihan dokumentti tuolla pöytäkirjoissa — että sen osana on terapiatakuu. No, nyt olen kuitenkin ymmärtänyt, kun katsoin sitä hoitotakuulakia, sitä lausunnolla olevaa, että siellä ei ole sitä terapiatakuuta, jonka kustannusarvio on noin 35 miljoonaa, ja kun luin Helsingin Sanomien vieraskynäkirjoitusta, jossa muun muassa Kristian Wahlbeck otti tähän kantaa, niin siinä ei ole sitä. Nyt haluaisin ihan kuulla sen teidän suustanne, kun olette nyt onneksi täällä paikalla, onko se terapiatakuu siinä hoitotakuussa vai eikö ole. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että tämän asian käsittelyyn etukäteen varattu, tähän mennessä varattu aika on päättymässä. Lyhyt puheenvuoro vielä mahtuu ja sitten ministerin puheenvuoro. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

17.51 **Arja Juvonen ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Palaan itse myös tähän terapiatakuukysymykseen. Kun Kelan tukemaan terapiaan ei tahdo millään päästä, ja nuoret joutuvat odottamaan kohtuuttoman pitkään, niin millä tavalla, ministeri, nyt turvaatte sen, että yhä useampi pääsisi sinne Kelan tukemaan terapiaan? Nythän polku menee niin, että moni joutuu menemään sitten sinne yksityiselle sektorille ja maksamaan hyvinkin kalliita vastaanottokäyntejä, jos tarvitsee jonkunlaista keskusteluapua asioihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 15/2022 vp

Tänä päivänä tämä sotatilanne on varmasti vaikuttanut moniin nuoriin hyvin murheellisesti. Ensimmäinen selvitys koronakriisistä, aavistuksen verran ollaan jo jaloillaan, ja nyt tulee sota, jota tämän päivän nuoret myös toki joutuvat elämään ja kokemaan. Kysyisin, miten turvataan, että nämä palvelut nyt säilyvät. Ja tänä päivänä hyvin monet kriisityöntekijät ovat avanneet jo linjojaan ja seurakunnat ottavat ihmisiä vastaan, mutta entä se nuorten hätä? Sota on aina vakava asia, ja nuoret eivät halua maailmansotaa, ja varmasti heitä mietityttää. Miten turvataan, että annetaan oikea-aikaista apua ja tukea ahdistuneille ihmisille?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Lindén, 3 minuuttia, olkaa hyvä.

17.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén: Arvoisa puhemies! Tämä oli erinomainen lähetekeskustelu, ihan lähetekeskustelua parhaimmillaan. Teiltä tuli loistavia näkemyksiä, jotka kuvaavat sitä, kuinka hyvin te hallitsette nämä asiat. Poimin tästä aika monta kysymystä, mutta lyhyesti vastaan niistä nyt tärkeimpiin.

Edustaja Kinnunen tuossa heti alussa kysyi sitä, miten voidaan välttää näiden suunnitelmien päällekkäisyys. Kieltämättä, kun siellä on kaksi erinimistä suunnitelmaa, joista toinen tehdään sieltä koulun järjestäjien näkökulmasta ja toinen tehdään sitten hyvinvointialueen näkökulmasta, kyllä minun vastaukseni on siihen, että niiden valmistelu pitää koodinoida yhdessä. Tavoitehan on kummallakin sama, mutta ikään kuin se, mistä lähdetään liikkeelle, on vähän eri.

Sitten edustaja Nurminen kysyi tästä YTHS:n tilanteesta. Tiedän, että sosiaali- ja terveysministeriö on tukenut ihan tietyillä hankkeilla YTHS:ää tässä, mutta pistin kyllä nyt selvitettäväksi nämä jonotilanteet, joihin tässä edustaja Nurminen viittasi.

Ja sitten ehkä lopun tästä vastausajasta käytän tähän mielenterveyspalveluiden saataavuuteen. Ehkä kaikkein parasta, mitä tästä asiasta, joka on vakava ja lisääntynyt ongelma, on kerrottavaa, on tämä erittäin laaja hanke Terapiat etulinjaan, jota tällä hetkellä toteutetaan STM:n rahoituksella noin 2 miljoonan asukkaan alueella eli käytännössä Uudellamaalla. Sen mallihan on pitkälti se Keravan malli, jossa koulutettiin Keravan terveyskeskukseen sairaanhoitajia osaamaan lyhytterapiaa. Heitä tukivat sitten työpareina HUSin psykiatrian erikoissairaanhoitajat, joilla oli suora yhteys sitten taas HUSin psykiatriin. Tämähän on pitkälti se malli tälle terapiatakuulle. Ja nyt kun sovitetaan yhteen sitten yleistä hoitotakuuta ja terapiatakuuta ja kun olen itse tähän erityiskysymykseen, johon edustaja Risikkokin tässä viittasi, perehtynyt, niin olen näkevinäni siinä jossain määrin tämmöisiä käsite- ja koulukunta-asioita, mutta ne ovat kyllä yhteensovitettavissa. Se vaatii vielä vähän säädöstä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.